Nr. 194. Kraków, Środa 19 Sierpnia 1914. Rok XXII.

GŁOS NARODU

WYDANIE PORANNE.

PRENUMERATA wynosi w Krakowie miesięcznie 2 kor., kwartalnie 6 kor. Za dwurazowe odnoszenie do domu dopłaca się 60 hal. — za jednorazowe 40 hal. Na prowincyi miesięcznie 2 kor. 70 h., kwartalnie 8 kor. W państwie niemieckiem kwartalnie 10 kor., w innych państwach kwartalnie 12 kor. Zmiana adresu 40 hal.

Listy pieniężne, przekazy na prenumeratę i inseraty nadsyłać należy franco do Administracyi „Głosu Narodu“. — Prenumeratę oprócz upoważnionych agencyi przyjmuje każdy urząd pocztowy w obrębie monarchii i w państwie niemieckiem. Reklamacye nieopieczętowane nie podlegają opłacie pocztowej. Rękopisów redakcya nie zwraca.

Adres Redakcyi: Ul. św. TOMASZA L. 35. Adres telegr.: „Głos Narodu“ Kraków. Telefon redakcyjny Nr 190. Telefon admin. i drukarni Nr 1846.

Naczelny Komitet Narodowy.

Organizacya krajowa na zachodzie.

Sekcya zachodnia N. K. N. postanowiła wysłać celem najszybszego uruchomienia akcyi organizacyjnej do wszystkich marszałków powiatowych i burmistrzów okręgu krakowskiego Sądu wyższego pismo, w którem zawiadamia, iż przystępuje do **organizacyi krajowej na zachodzie.** W departamencie organizacyjnym sekcyi krakowskiej zajmuje się tem **Biuro organizacyi krajowej,** którego zadaniem jest powołać do życia **organizacye miejscowe w każdym powiecie i kierować ich działalnością.** Organizacya powiatowa (która w razie koniecznej potrzeby może wyjątkowo dzielić się na miejską dla głównego miasta i na powiatową wiejską) obejmuje działy: administracyjny, wojskowy i skarbowy. Sekcya zachodnia prosi w swem piśmie marszałków pow. i burmistrzów o **powołanie do życia Komitetu powiatowego, złożonego z 12 osób,** z uwzględnieniem grup politycznych. Co do działu administracyjnego i skarbowego kierowników na powiat desygnować mają Komitety, kierownika działu wojskowego zamianuje departament wojskowy N. K. N. Na zebranie obywatelskie powiatowe — jakiego zwołanie poleca sekcya — oraz na zebranie Komitetu powiatowego przybędzie delegat N. K. N. Istniejące dotychczas Komitety winny przelać swą działalność na mające się utworzyć Komitety powiatowe.

Ofiarność. Rada m. T a r n o w a uchwaliła na wczorajszem posiedzeniu kwotę 100.000 K. (sto tysięcy K.) na Legiony polskie; na tenże cel złożyli dalej p. J. M ę c i ń s k i w dniu dzisiejszym kwotę 5.000, prezydent miasta Dr L e o 5.000 K., radca dworu I n g a r d e n 100 K.

Wezwanie do szewców. Departament wojskowy, oddział intendantury, komunikuje: Obywatele szewcy! W chwili gdy bracia nasi stają do orężnej rozprawy z caratem o niepodległość i niosą życie w dani Ojczyźnie, my pozostali na miejscu mamy święty obowiązek zaopatrzyć ich we wszystko, co dla żołnierza w polu jest koniecznem. Polska intendantura wosjkowa wzięła to zadanie na siebie, wytwarzając we własnym zarządzie przedmioty zapotrzebowania wojskowego. Między innymi wre praca w warsztatach szewskich, ale szczupła liczba pracowników nawałowi roboty podołać nie może. Przyjdźcie więc do nas, znajdziecie tu pracę i zarobek, a prócz tego zdobędziecie przeświadczenie, że służyliście dobrej sprawie, że w historycznej dla nas chwili nie siedzieliście z założonymi rękoma. — P o l s k a i n t e n d a n t u r a w o j s k o w a, R a d z i w i ł ł o w s k a l. 23.

Kraków Ojczyźnie.

Wczoraj o godz. 6 wieczorem Rada m. Krakowa odbyła naprzód posiedzenie poufne — poczem odbyło się jej nadzwyczajne posiedzenie.

Prezydent Dr L e o zagaił je, mniej więcej w te słowa:

W tej sali dokonano przed dwoma dniami zespołu wszystkich stronnictw, aby wytworzyć jedną silną organizacyę narodową. W tej sali uchwalono także utworzyć **dwa legiony polskie** (oklaski), jeden z zachodniej, drugi ze wschodniej części kraju. Legiony te mają złożyć dowód, że myśl polska żyje, jak **żyje idea Ojczyzny** (gromkie oklaski). Każdy z nas czuje, że w tej niezwykłej, a dla przyszłości Ojczyzny naszej decydującej chwili, przyczynić się winien do wielkiego, przez naród podjętego dzieła, wedle sił swoich i możności. Tem więcej obowiązek ten wobec narodu i Ojczyzny spełnić powinien Kraków, miasto polskie o tysiącletniej przeszłości, prastara stolica i rezydencya królów polskich. I Kraków nietylko sam wywiązać się winien z ciążącego na nim zadania, lecz równocześnie innym miastom kraju dać winien przykład ofiarności.

Dlatego prezydyum Rady miejskiej, w porozumieniu z jej stronnictwami, zgłasza wniosek następujący:

Rada miasta uchwali:

Na fundusz wojenny polskich Legionów utworzyć się mających, w myśl uchwały Koła polskiego, przez Naczelny Komitet Narodowy, przeznaczyć w imieniu miasta Krakowa dar narodowy w k w o c i e 1 m i l i o n a K o r o n.

Rada miasta wśród oklasków wniosek uchwala.

Oklaskami — mówił prezydent — objawiliście panowie jednomyślność Rady w tej doniosłej sprawie narodowej. Jednomyślność ta jest dowodem, że w chwilach dla narodu decydujących, obywatelstwo krakowskie postępuje zgodnie i zgodnie zdąża do celu. O uchwale Rady zawiadomię Naczelny Komitet Narodowy.

Pożyczka miejska.

Z powodu wybuchu wojny — ciągnął prezydent — znalazło się miasto nasze w położeniu wyjątkowem. Dzisiaj jeszcze nie możemy sobie zdać sprawy ze skutków i następstw wytworzonej obecnie sytuacyi dla ekonomicznych stosunków miasta. Ale dzisiaj już starać się musimy o złagodzenie objawów wojny na polu gospodarki miejskiej, aby one nie wywołały nędzy i upadku ekonomicznego w mieście. Miasto musi wywiązać się z zobowiązań swoich wobec personalu urzędniczego i wogóle funkcyonaryuszów magistratu, wobec licznej rzeszy robotników miejskich, wreszcie wobec dostawców miejskich, do których gmina moratoryów stosować nie może. Ponadto pozostaje gminie rozległe pole działania humanitarnego, wobec licznych rodzin żołnierzy, obrońców Ojczyzny i państwa. Wreszcie przyjść musi gmina z pomocą tym wszystkim, którzy z powodu obecnego przesilenia potracili zarobki.

Miasto staje więc wobec całego szeregu zasadniczego znaczenia zadań, od których spełnienia uchylić się nie może.

Tymczasem, z powodu wybuchu wojny, dochody gminy w niektórych działach budżetu zmalały do ¼ części, gdy wydatki zwiększyły się w niektórych działach, jak w aprowizacyi dobroczynności itp. w dziesięciornasób. Przygotować się więc powinniśmy do zadań gospodarczych, jakie w najbliższej przyszłości nas czekają. W tym celu prezydyum, po porozumieniu ze stronnictwami Rady, zgłasza wnioski o zaciągnięcie **dwumilionowej pożyczki.**

Ponieważ zaś wobec opinii finansowego świata i wobec tych instytucyj, z któremi miasto o pożyczkę traktować będzie, okazać winniśmy, że prowadzimy realną finansową politykę gminną, więc zmuszeni jesteśmy równocześnie z pożyczką, na zasilenie naszych funduszów, uchwalić **nadzwyczajne wojenne podatki gminne.**

Dlatego prezydyum przedkłada wnioski następujące:

„Celem zasilenia funduszu obrotowego miejskiego jednorazową większą dotacyą, oraz nowym nadzwyczajnym dochodem, potrzebnym na pokrycie nadzwyczajnych wydatków, spowodowanych obecną sytuacyą wojenną z jej gospodarczemi skutkami:

1. Upoważnić prezydenta miasta do zaciągnięcia pożyczki w wysokości **2 milionów koron** pod możliwie najkorzystniejszemi warunkami. Wszystkie szczegółowe warunki pożyczki, jako to: instytucyę finansową, stopę procentową, termin spłaty i t. p. oznaczy prezydent miasta w porozumieniu ze Sekcyą skarbową Rady miejskiej. Sekcya skarbowa wyznaczy radców miejskich do podpisania wraz z prezydentem odnośnych dokumentów pożyczkowych.

2. Ustanowić następujące nadzwyczajne podatki wojenne gminne:

A) P o d w y ż s z y ć o d 1 l i p c a 1914:

1. Dodatek gminny do podatków realnych o 20 proc.;

2. Dodatek gminny do podatków osobistych z wyjątkiem podatku osobisto-dochodowego o 40 proc.;

3. Podatek gminny od sprawdzonego czynszu najmu względnie wartości czynszowej:

a) przy czynszach od 2.000 K. do 4.000 K. o 3 proc.;

b) przy czynszach ponad 4.000 K. do 6.000 K. o 4 proc.;

c) przy czynszach ponad 6.000 K. o 10 proc.

B)P o d w y ż s z y ć od dnia zatwierdzenia niniejszej uchwały przez Wydział krajowy dodatek gminny do l i n i o w e g o p o d a t k u s p o ż y w c z e g o od artykułów wymienionych

w taryfie poz. 1 c, oraz w poz. od 4—16 włącznie o 70 proc.

C. Wobec tego należy pobierać od wskazanych wyżej terminów:

1. Dodatek gminny do podatków realnych w wysokości 30 proc.;

2. Dodatek gminny do podatku powszechnego zarobkowego do podatku zarobkowego od przedsiębiorstw obowiązanych do publicznego składania rachunków, tudzież do podatku pensyjnego i rentowego w wysokości 50 proc.;

ą. Podatek gminny od czynszów z mieszkań lub wartości czynszowej:

a) niżej 2.000 K. w dotychczasowej wysokości 5 proc.;

b) od 2.000 K. do 4.000 K. w wysokości 8 proc.;

c) ponad 4.000 K. do 6.000 K. w wysokości 9 proc.;

d) ponad 6.000 K. w wysokości 15 proc.;

4. Dodatek gminny do liniowego podatku spożywczego w wysokości 100 proc.

Pomimo tego zwiększenia podatkowego, obciążenie to w Krakowie nie będzie wyższe, niż w innych miastach państwa, w czasach pokojowych. Pamiętać wreszcie winniśmy, że gdy obywatele tego kraju i miast życie i zdrowie niosą w ofierze dla ratowania Ojczyzny i państwa, to i my także nie możemy wahać się i ponieść winniśmy pewne ofiary, aby zarządowi miasta zapewnić warunki normalnego funkcyonowania.

Przewodniczący wiceprezydent Dr. Szarski poddał powyższe wnioski pod głosowanie. Uchwalono je wśród oklasków.

Telegramy.

(Telegramy »Głosu Narodu« z dnia 19 Sierpnia.)

Amnestya.

Wiedeń. (T. B.) Wszystkim **osobom obowiązanym do służby w armii i marynarce wojennej** należącym do tych części wspólnej siły zbrojnej, które podlegają mobilizacyi a **które odsiadują karę wolnościową**, nieprzekraczającą terminu jednorocznego **darowaną została reszta kary.**

Cesarz najwyższem postanowieniem z 11 b. m. zarządził, że ma być zastanowione postępowanie karne wojskowe wytoczone żołnierzom wspólnej siły zbrojnej i pospolitego ruszenia z powodu czynów karnych, które w danym razie wedle normy ustawy karnej nie są karane cięższą karą jak 5-letnią karą wolnościową, jeżeli postępowanie karne w terminie obwieszczenia tego aktu łaski było w toku. Zastanowione ma być też postępowanie karne przeciw tym osobom, które w danym terminie spodziewać się mogły z powodu deliktu dochodzenia. Wyłączone są z abolicyi osoby: 1. które dopuściły się buntu, rokoszu, dezercyi, spisku w sprawie dezercyi itd. 2. osoby, które są oskarżone o czyn karygodny, popełniony w chęci zysku o ile posiadają szarżę, 3. osoby przeciwko którym jest w toku postępowanie karne doraźne, lub którym takie dochodzenie grozi.

Ofiarność dzieci ś. p. Arcyksięcia nast. tronu.

Wiedeń. (T. B.). Małoletnie dzieci zmarłego arcyksięcia Franciszka Ferdynanda i księżniczki Hohenberg za zezwoleniem władzy opiekuńczej przekazały 6.000 K. do rozdziału w równych częściach między Czerwony Krzyż austryacki i węgierski i urzędy opieki wojennej nad wdowami i sierotami poległych w Austryi i na Węgrzech.

Śmierć znakomitego oficera.

Wiedeń. (T. B.). Dzisiejszy rozkaz pułku H o c h d e u t s c h m e i s t r ó w zawiera następujące urzędowe zawiadomienie: Komendant pułku, **pułkownik Ludwik br. Holzhausen zginął bohaterską śmiercią na polu chwały.** Z nim schodzi do grobu jeden z najtęższych oficerów armii austryacko-węgierskiej. Był zawsze sprawiedliwym przełożonym, szczerym towarzyszem oficerów i żołnierzy swego pułku. Srogą stratę, którą pułk wskutek śmierci swego ukochanego komendanta ponosi, nie pozostawimy bez zemsty, i my oficerowie i żołnierze przysięgamy na naszą chorągiew pułkową, że weźmiemy sowity odwet na tę wielką ofiarę.

Jak dzienniki donoszą, br. Holzhausen przy wizytacyi forpocztów trafiony został kulą z zasadzki. Pułk jego nie brał udziału w bitwie.

Rozszerzenie ruchu kolejowego.

Wiedeń. (T. B.). Od 17 sierpnia począwszy w obrębie dyrekcyi kolei północnej następuje **dalsze rozszerzenie ruchu cywilnego i towarowego.**

Podatki a rezerwiści.

Wiedeń. (T. B.). Na podstawie zarządzenia ministerstwa skarbu **nie będą wykonywane żadne egzekucye podatkowe co do osób powołanych do służby wojskowej.** Z drugiej strony władze krajowe skarbowe otrzymały polecenie wezwanie obowiązanych do płacenia podatków, by w wykonywaniu obowiązków patryotycznych zapłaciły podatki i należytości w całości i punktualnie.

Odszkodowania za dostawy.

Wiedeń. (T. B.) „Wiener Ztg“ donosi: Ministerstwo skarbu postanowiło, że kwity na odszkodowanie należne na podstawie rozporządzenia ministeryalnego z d. 11 sierpnia b. r., jak i dodane do tych pokwitowań przez gminy lub powiatowe władze polityczne potwierdzenia, są wolne od należytości.

Wojska niemieckie idą naprzód.

Berlin. (T. B.). „Biuro Wolffa“ donosi: **Mławę obsadziły wojska niemieckie.** (Przyp. Red.). M ł a w a jest miastem powiatowem w gubernii płockiej, położone na wzgórzu o 0.5 mili od rzeki Mławki, od miasta gubernialnego Płocka odległe o mil 11-ście. Niegdyś była Mława jednem z najbogatszych i największych miast Mazowsza — podupadła wskutek najazdów i wojen szwedzkich w XVII stuleciu. W r. 1909 liczyła Mława 17.178 mieszkańców, dziś ma ich przeszło 20.000. Mława posiada dwa piękne stare kościoły i stylowy ratusz.

Mława leży opodal granicy pruskiej, na linii kolei M a l b o r s k o - m ł a w s k i e j i W a r s z a w s k o - m ł a w s k i e j. Mława jest siedzibą komendy 2 brygady 6 dywizyj kawaleryi, garnizonem w mieście stoi 6 pułk. dońskich kozaków.

Na morzu.

Wiedeń. (T. B.). Przyniesiona przez dzienniki zagraniczne wiadomość o zatonięciu okrętu wojennego „Z r i n y i“ i trzech innych okrętów, jest zupełnie nieprawdziwą. Wiadomość dotyczyć by mogła małego krążownika „Z e n t a“, który został zaatakowany przez przeważne siły, a który dotąd nie dał żadnej o sobie wiadomości. Natomiast należy skonstatować, że **jeden kontrtorpedowiec mimo, że został zaatakowany przez 16 okrętów wojennych francuskich i wielkie krążowniki rozmaitego typu, bez szwanku dotarł do portu, gdzie miał zawinąć.**

Z kwatery prasowej.

Wiedeń. (T. B.). W głównej kwaterze wojennej prasowej dzień urodzin monarchy obchodzono w uroczysty sposób.

Wojna a giełda.

Budapeszt. (T. B.) Rada giełdowa ogłasza obwieszczenie stwierdzające, że z powodu wybuchu wojny w wielu wypadkach wyrównanie interesów poprzednio zawartych dokonywać się może tylko z wielkiemi trudnościami a w niektórych wypadkach jest wprost niemożliwe. Następstwa prawne z tego wyciągać jest rzeczą sądów. Rada giełdowa jednakże ze względu na nadzwyczajną sytuacyę, aby takie interesy już obecnie bez procesu uporządkowano, stwierdza, że sąd rozjemczy giełdowy nigdy nie przyczyni się do tego, by ta lub owa strona wyciągała korzyść z wydarzeń przy zawieraniu interesu nie przewidywanych. „Pester Lloyd“ zauważa do tego obwieszczenia, że rada giełdowa przy stwierdzaniu dyferencyi cen uważać będzie za miarodajną podstawę sytuacyę przed wybuchem wojny istniejącą.

Pierwszy transport rannych.

Budapeszt. (T. B.) Dziś rano z Zemunia przywiózł pociąg pocztowy 180 żołnierzy rannych w walkach koło Szabacu. Oddziały Czerwonego Krzyża i towarzystwa ratunkowego ochotniczego przewiozły rannych do szpitali.

Zatonięcie łodzi podmorskiej.

Berlin. (T. B.). „Biuro Wolffa“ donosi: Z podróży kilku łodzi podmorskich ku wybrzeżu angielskiemu nie powróciła dotąd łódź „U 15“. Wedle doniesień dzienników angielskich łódź „U 15“ zniszczona w walce z okrętami angielskimi. Czy te ostanie poniosły jakie straty, o tem niema dotąd wiadomości.

Tajne układy.

Berlin. (T. B.) Dzienniki tutejsze omawiając odmowę Belgii na ostatnią propozycyę Niemiec wyciągają wniosek, że **między Belgią, Francyą i Anglią istniały umowy zwrócone przeciw Niemcom.** Moment ten będzie uwzględniony przy zawarciu pokoju. **Dla Niemiec już teraz niema możności paktowania i brania względu na Belgię.**

Zadowolenie Bułgarów.

Sofia. (T. B.) Sukcesy Austro-Węgier w Serbii przyjęto tu z wielkiem zadowoleniem. Publiczność żywo omawia je i ledwie doczekać się może klęski serbskiej.

Neutralność turecka.

Konstantynopol. (T. B.) Porta wystosowała do wszystkich przedstawicieli zagranicznych notę z oświadczeniem, że okręty handlowe, które przejeżdżają przez Dardanele muszą pozostawić Porcie aparaty iskrowe a po powrocie mogą je odebrać znowu.

Konstantynopol. (T. B.) Rząd postanowił usunąć wszystkie aparaty telegraficzne, które znajdują się w budynkach ambasad, konsulatów, oraz w szkołach i kościołach.

Próżny apel.

Sofia. (T. B.). „Dnewnik“ ogłasza apel, który wystosowała kolonia bułgarska w Petersburgu do króla Ferdynanda. W apelu tym powiedziane jest, że kolonia pochwala wprawdzie neutralność Bułgaryi w wojnie między Austro-Węgrami a Serbią, jednakże prosi króla, by na pierwsze wołanie św. Kremlu moskiewskiego armię bułgarską oddał dla sprawy rosyjskiej, aby naród bułgarski mógł ponieść ofiary na ołtarzu wszechsłowiańskiej ojczyzny. Dziennik wymieniony zauważa, że Bułgarzy w Petersburgu widocznie przesadnie tłómaczą sobie neutralność Bułgaryi i w swoich uczuciach dla Rosyi za daleko się posuwają.

Niedyspozycya Ojca św.

Rzym. (T. B.). Profesorowie Marchiavalva i Amizi dziś rano odwiedzili O j c a ś w. i skonstatowali w jego stanie p o p r a w ę. Gorączka, która wynosiła wczoraj wiecz. 38 proc., podczas nocy zmalała. Niedyspozycya wywołana katarem oskrzeli, ma przebieg normalny. Dla służby nocnej nie wydano żadnych specyalnych zarządzeń, ponieważ Papież cieszy się spokojnym snem. Siostra i siostrzenice Papieża przed poł. odwiedziły Ojca św.

Rzym. (T. B.) „Giornale d'Italia“ donosi, że gorączka u Ojca św. popołudniu zmalała o 2 do 3 kresek. Przy oddechaniu okazują się i teraz pewne trudności. Ojciec św. wstał w niedzielę jak zwykle, ale popołudniu czuł się bardzo osłabionym i przywołani lekarze przyboczni zarządzili położenie się pacyenta do łóżka.

Dziś wieczorem skonstatowali lekarze, że choroba ma przebieg normalny i że nie ma powodu do obaw.

Goście tureccy w Bułgaryi.

Sofia. (T. B.) Na cześć ministra T a l a a t a Beja i prezydenta izby H a l i l a Beja w poselstwie otomańskiem odbył się obiad, na który zaproszono ciało dyplomatyczne.

Głos literata.

Chrystiania. (T. B.) Bjoern Bjoernson ogłasza w „Morgenbladet“ list, w którym pisze: Gdy się czyta o podwójnej grze rosyjskiej, to można zrozumieć bezgraniczne oburzenie Niemców z powodu złamania słowa honoru przez Rosyę i z powodu pokojowego telegramu cara. Niemcy prowadzą wojnę przeciw Rosyi jako wojnę świętą. Bjoernson z podziwem wyraża się o funkcyonowaniu niemieckiego aparatu wojskowego.

Kronika.

Biuro pracy Komendy Skautowej pomimo przeszkód prowadzi dalej swoją działalność. Zgłoszonych, chętnych do pracy, zapisano do dnia dzisiejszego 1.300 mężczyzn i 800 kobiet. Niestety zapotrzebowanie jest wciąż niedostateczne, wskutek czego setki pozbawionych zajęcia popada powoli w nędzę. Musimy ponowić apel do wszystkich, którzy mogą choć małą liczbę ludzi zająć, by się do Biura po robotników zgłaszali.

Z „Biura porady Matek chrześcijańskich“. Pierwsze posiedzenie „Biura porady Matek chrześcijańskich“ odbędzie się we czwartek, 20 b. m. w mieszkaniu pani prezesowej Dakowej, o godzinie 10 rano. (Garbarska l. 13, I p.), na które wszystkie Panie bez wyjątku, nawet nie należące do biura najserdeczniej zaprasza W y d z i a ł.

Zawieszenie „Architekta“. Wobec tego, że sprawy poruszane przez „Architekta“ straciły aktualność, oraz wobec niemożności ściągnięcia prenumeraty za II. półrocze i zaległych subwencyi, — Redakcya postanowiła zawiesić wydawanie „Architekta“ aż do spokojniejszych czasów.

Nakładem wydawnictwa „Głosu Narodu“. Spółka z ogr. odp. Redaktor odpowiedzialny Jan Matyasik. — Drukarnia „Głosu Narodu“ w Krakowie.